

1984, 27. listopadu – Sdělení VONS č. 406 „Zatčení katolíků v Liberci“ o uvalení vazby na Jana Buriána, Jitku Daňhelovou a Jana Záně a jejich obvinění z trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi a o trestním stíhání Antonína Dąbrovského, Aleny Jánošíkové, Ctirada Pospíšila a Ladislava Trojana na svobodě.

Dne 20. 11. 1984 byli v Liberci obviněni z trestného činu maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi¹ podle § 178 tr. z. a současně vzati do vazby pro údajné členství v řádu sv. Františka Jan Zář,² nar. 1954, Jan Burián, nar. 1947 a Jitka Daňhelová, nar. 1951. Z téhož trestného činu byli obviněni a jsou stíháni na svobodě: MUDr. Ladislav Trojan,³ nar. 1912, Antonín Dambrowski,⁴ nar. 1955, Ctirad Pospíšil, nar. 1958, Alena Janošíková,⁵ nar. 1945. Vyšetřování vedou mjr. Sýkora, por. Král a další vyšetřovatelé z KS SNB v Ústí nad Labem a z OS SNB v Liberci.⁶

Informace o Chartě 77, r. 7, 1984, č. 12, s. 13.

POZNÁMKY

- ¹ Správně maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi.
- ² Správně Zář. Opravu tohoto příjmení přinesla poznámka ve sdělení VONS č. 416, dokument č. 419.
- ³ Ladislav Trojan byl dva a půl roku předtím odsouzen Okresním soudem v Liberci spolu s Josefem Bártou pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi. K tomuto případu dále viz sdělení VONS č. 221, 234, 237 a 301, dokumenty č. 222, 235, 238 a 302. K další perzekuci františkánů viz též sdělení VONS č. 324, 328, 331, 334, 346 a 387, dokumenty č. 325, 329, 332, 335, 349 a 390, o policejním zásahu proti členům františkánského řádu v roce 1983 v rámci tzv. akce Vír a trestním stíhání některých z nich.

Tato akce byla pokračováním zásahů proti františkánskému řádu v rámci celostátní akce Vír a akce Minor zaměřené na františkány žijící v Liberci

ve třech domech vlastněných formálně členy františkánské komunity. Jejím cílem bylo „dokumentovat trestnou činnost podle §§ 178 a 100 trestního zákona. Dalším cílem je následně likvidovat řádový majetek řádového seskupení v Liberci a odejmout tak prostředky k dalšímu vyvíjení tajné řádové činnosti.“ Viz návrh staršího referenta 2. oddělení II. odboru Správy StB Ústí nad Labem mjr. Jindřicha Sýkory na zavedení signálního svazku pod heslem „Myška“ na Alenu Jánošíkovou z 12. 11. 1984. ABS, f. KR Ústí nad Labem, signální svazek vedení na Alenu Jánošíkovou, arch. č. 926997 MV.

⁴ Jedná se o gramaticky správný přepis polského jména Dąbrowski. V usnesení vyšetřovatele SNB – Oddělení vyšetřování StB Liberec por. Krále o zahájení trestního stíhání A. Dąbrowského pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 tr. zák. bylo uvedeno: „... na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že nejméně od r. 1979 do současné doby v Liberci, popřípadě na jiných místech, se jako člen v ČSSR nepovoleného řádu františkánů konventu Liberec aktivně podílel na jeho činnosti a hospodářském zabezpečování, opatrování a rozšiřování nelegálně vydávané náboženské a jiné závadové literatury studijního a informačního charakteru a dále se účastnil církevních obřadů uskutečňovaných bez udělení příslušného souhlasu ve smyslu z. č. 218/49 Sb. a tajného studia, čímž úmyslně mařil a ztěžoval výkon státního dozoru nad církví nebo náboženskou společností porušováním ustanovení zákona o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společenství“. ABS, f. KR Ústí nad Labem, osobní svazek vedení na Antonína Dąbrowského, arch. č. 940719 MV.

⁵ Správně Jánošíková.

⁶ Vyšetřovatel oddělení vyšetřování VB Liberec por. Král podal 28. 12. 1984 návrh na konečné opatření ve věci libereckých františkánů. Navrhoval v něm podat obžalobu na L. Trojana, J. Záně, J. Buriána, A. Dąbrowského, C. Pospíšila, J. Daňhelovou, A. Jánošíkovou a také Jarmilu Sedlařikovou, která nebyla ve sdělení VONS č. 406, dokument č. 409, uvedena, pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi. V poměrně rozsáhlém dokumentu (27 stran) bylo k jejich činnosti mj. uvedeno: „Vznik tzv. Libereckého konventu františkánského řádu je těsně spjat s osobou Josefa Bárty. Ten již v roce 1972 za účelem obnovy řádového života nakupuje v Liberci dům č. 243/15 v ul. Na Perštýně. V návaznosti na rozšiřování počtu členů konventu je dále v roce 1974 zakoupen dům čp. 328/81 ve Vrchlického ulici, v roce 1976 zakoupen dům ve Vesci 205, které jsou pro řádovou činnost využívány stále. Přibližně ve stejnou dobu jsou zakoupeny domy v Karlínkách čp. 12 a Jablonci nad Nisou, Dlouhá ulice č. 94, které jsou však využívány jenom krátce. Na nákup domů jsou použity nelegální peněžní prostředky řádu, které zjevně byly vytvořeny dary ze zahraničí ve prospěch řádu, dary od doživající ženské větve františkánského řádu a z prostředků získaných hospodařením řádu podle uplatňovaných řádových regulí. Nákup domů je však s ohledem na stávající právní úpravu realizován přes konkrétní osoby, členy řádu. Ze stejných prostředků jsou

prováděny nutné stavební úpravy domků, jejich vybavení vnitřním zařízením, a hrazeny další výdaje související s činností řádu, jako je nákup osobních automobilů, psacích stolů, cestovní výlohy, udržovací náklady apod. Pro zachování těchto hodnot pro účely činnosti řádu však ‚vlastníci‘ hodnot, ve smyslu řádových regulí, vyhotovují závěti ve prospěch dalších členů řádu. Takovýto majetek je evidován, vyúčtován s rozlišením na podíly mužské a ženské části řádu (viz pol. č. 123 přílohy NKO č. 2) a dispozice s tímto majetkem podléhá schválení představených řádu, stejně tak jako peněžní příjmy členů řádu, a to ve smyslu přijatých řádových regulí.

[...] V Libereckém konventu dochází k soustředění osob za účelem jejich studia. Dále zde působí osoby studium řídící a při něm vypomáhající, které současně zajišťují duchovenskou činnost. Mimo těchto osob je zjišťován výskyt starých řádových sester, které jsou i pověřovány výkonem funkce hospodyně a starých osob z řad františkánů, které zde našly i životní podmínky odpovídající podmínkám života v sociálních zařízeních katolické Charity. I tyto osoby dodržují za pobytu v Libereckém konventu řádové regule.

Členové řádu, kteří se rozhodli žít podle v současné době zaběhlých řádových regulí, jsou již při tomto rozhodování upozorněni představenými na nelegálnost takovéto činnosti a je jim dáno poučení stran utajení činnosti a o [sic] chování i pro případ prošetřování státními orgány. Osoby v produktivním věku při své činnosti vykonávají občanské zaměstnání.

[...]

V Libereckém konventu bylo v rozporu s platnou právní úpravou organizováno a realizováno studium teologických disciplín. Bezprostředním organizátorem tohoto studia byl Josef Bárta, který za svého života vypracoval směrnice upravující jeho podmínky, rozsah a uskutečňování. Na realizaci studia osobně dohlížel, podílel se značnou měrou na obstarávání studijní literatury, osvojování znalostí studentů a jejich přezkušování. Studium bylo rozvrženo do cca 17 semestrů a probíhalo podle stanovených osobních plánů jednotlivců. Josef Bárta se osobně podílel i na projednávání podmínek případných tajných svěcení studentů na kněze v zahraničí a jejich uskutečňování. Takto vystudovaní a vysvěcení kněží pak nadále působí v řádu podle potřeb. Při vedení a přezkušování studujících působili a působí i nadále další kněží z řad členů řádu, a to zejména po úmrtí Bárty.

Podle platných právních předpisů je příprava a výchova budoucích teologů vyhrazena bohosloveckým fakultám, které jsou ve smyslu vládního nařízení č. 112/1950 Sb. o bohosloveckých fakultách v ČSSR státním zařízením.

Při studiu je využívána studijní literatura, která je získávána i nelegálním způsobem. Jedná se zejména o nepovolenou formou dovezenou, překládanou a rozšiřovanou náboženskou literaturu ze zahraničí, zpracovávání a rozšiřování vlastních studijních materiálů podle předloh, nelegální získávání studijních materiálů vypracovaných a používaných v CMBF, zhotovování diseriálů s doprovodným textem na magnetofonových kazetách a využívání osobních studij-

ních poznámek jinými studenty. Takováto literatura je získávána při osobních kontaktech mezi jednotlivými členy řádu, a to i ze zahraničí, a na rozmnožování a rozšiřování se podílejí prakticky všichni členové Libereckého konventu.

Kromě takové literatury dochází k opatřování, rozšiřování a rozmnožování i další náboženské literatury samizdatové (bez tiráže) v podstatě informačního charakteru. Jedná se především o informace o činnosti církve a řádů v ČSSR i v zahraničí, dále poskytuje tendenčně zaměřené informace o zásazích státních orgánů proti osobám z řad věřících, o činnostech nátlakových skupin s protistátním zaměřením působících v ČSSR, emigraci a v jiných státech socialistického tábora, dále doporučující různé zásady chování při styku se státními orgány apod.“ ABS, f. KR Ústí nad Labem, osobní svazek vedený na Jana Buriána, arch. č. 932764 MV.